HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הך דאזלא בהדה לבי דינא. כשלאה חולצת מוליכה אחותה עמה לב"ד וכ"ע לא ידעי הי מנייהו יבמתו ואיכא דסבר דלרחל חלץ וכי נסיב לרת רחל דהיינו לרת קרובת חלוצתו אמרי לרת חלוצתו נסיב דאיהו סברי שרחל ולרתה נשי אחיו היו שהרי חלץ לרחל: **האי דלא חולצת בהדה לבי דינא.** כשהיבמה חולצת אין לרתה הולכת עמה הלכך כי נסיב אחות לרה לא אמרינן אחות חלוצתו נסיב: **מתני' ולא מפייבמת.** דהויא לה אחות חלוצתו. ומיהו מחליצה לא מפטרא דמדאוריית' דמיא קמיה ואע"ג דאחותה קיימת דאחות חלוצה אינה אלא מדברי סופרים: **וכן המגרש.** בגמרא בעי מאי וכן: **פעורה.** אף מן החליצה דיולאה משום אחות אשה הואיל ואשתו קיימת ואחות גרושה מדברי תורה דכתיב (ויקרא יח) עליה בחייה כל שבחייה: **שומרת יבם שקדם.** אחד מן האחין את אחותה לאחר שנפלה זו לפייבם והוזקקה לכולן: **המתן.** מלכנוס דקא פגעת באחות זקוקה: **עד שיעשה מעשה.** שיכנסו האחין את היבמה או יחלצו ותעקר זיקתה ממך: **מפה היבמה יכנוס את אשתו.** דאפילו כנסה ומתה מותר באחותה: **מת היבם.** ולא נותר לו אח אלא זה: **ואת אשת אחיו בחליצה.** אבל יבומי לא דאחות גרושתו היא: **גמ' הלכה כרבי יהודה.** דיש זיקה ואליבא למיסקא עליו: **מהו ביבמתו.** מי אמרינן כיון דמתה פקע איסור אחות אשה ושריא או דלמא אע"ג דפקע איסור אחות אשה קם עליה באיסור אשת אח הואיל ואסרה עליו שעה אחת בשעה שהיתה זקוקה ליבם ואין אני קורא בה יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח אם שיש לה בנים ואסורה עולמית עליו: **מ"ט דרב.** דשרי הרי נאסרה עליו שעה אחת: **שהותרה.** בשעת נפילתה: **נאסרה.** כשקידש זה אחותה: **ואח"כ מת אחיו הב'.** ונפלה אחותה ואסרתה לראשונה עליו משום אחות זקוקה ואע"ג דעבד בה מאמר כדתנן בפ' ארבעה אחין (יא) ד"ה אומרים אוי לו על אשתו ואוי לו על אשת אחיו: **ואח"כ מפה אשתו של שני אחריו.** ונשארה בעלת מאמר זו: **ר' אלעזר היא.** בפרק ב"ש (ד) המגרש את האשה והחזירה מותרת ליבם רבי אלעזר אוסר הואיל ועמדה עליו שעה אחת באיסור גרושת אח: **דבשעה נפילה לא איחזאי.** דמקמי נפילה איתסרא עליה: **מפה יבמתו.** אמקדש אחות יבמתו קאי: **חולצת.** כשמואל ורב אסי: **עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלעזר.** בפרק בית שמאי אלא גבי מגרש אשה והחזירה משום דמנפילה ואילך לא איתסרא עליה ואיסור שבחיי אחיו לא מהני השתא דליכא למימר אין אני קורא בה בשעת נפילה דלאו בשעת נפילה הואי אבל בברייתא דמקדש אחות יבמתו דמנפילה ואילך איתסרא עליה והרי אין אני קורא בה בשעת זיקת יבום יבמה יבא עליה לא פליגי: **מתני' לא תחלוץ.** מפרש טעמא בגמרא [ע"ב]: **בחולות ובעולות ארוסות ונשואות.** בגמרא [מב:] בעי מאי הפרש איכא בין בתולות בין נשואות לבעולות: **הנשואות יתארסו.** דטעמא משום להבחין בין זרע ראשון לזרע שני הוא אלא תלד ספק בן ז' לראשון ספק בן ט' לראשון ובאירוסין ליכא למימר הכי: **והארוסות יגשו.** מיד דהא לא איעברא מן הראשון: **חוץ מארוסה שביהודה.** לתנן פרק קמא דכתובות (דף יב.) ביהודה היו מייחדים החתן והכלה קודם כניסתן לחופה כדי שיהא אפי' לר' אליעזר וכ"ש אליבא דרבנן לא מצי אתיא דהא רבנן אדו לה גמרי וי"ל דידע ספיר שנוא דלקמן דעד כאן קא אדו לה פליגי: **כל הנשים יתארסו.** אחד בתולות כו'. מפרש התם (לקמן מב:) אחת שנשאו לה כשהן בתולות ואחת שנשאו לה כשהן בעולות, שנתאלמנה או נתגרשה מבעלה זה בין מאירוסין בין מן הנשואין, לריכות להמתין אחר הגט או אחר המיתה ג' חדשים (ערובין שם). אף על גב דאירוסה לאו בת עיבורי היא, גזור רבנן אירוסה אטו נשואה. דבדי ר"מ לא גרסינן אלא קמתמה היא (שם). הנשואות יתארסו. מיד דהא לא מיעברא משני חוץ ג' ואם תלד בתוך ט' ודאי דראשון הוא, דאי מאחרון בן ששה הוא ולא חי, והארוסות. שנתאלמנו או שנתגרשו מן האירוסין, ינשאו. מיד דהא לא מיעברא מראשון (שם). חוץ מן הארוסות שביהודה. שהיו רגילין ליחד חתן וכלה קודם כניסתן לחופה כדאמרינן בכתובות (יב.), **מפני שלבו גס בה.** רגיל בה ומכירה ומרוצה לו (ערובין שם). **כל הנשאים יתארסו.** אחת קמא קמיג אלמר אפילו ליארס, ואדרבי יהודה פליג דשרי ארוסה לינשא (שם).

מוסף רש"י

שומרת יבם. ממתנת ליבום יבמה (לעיל יח:) מלפה ליבמה ומצוה בגדול ליבם (מגילה יח:). שקידש אחיו. של יבם את אחותה. אחר שנפלה זו לפניו (לעיל יח:) בא אחד מן האחין וקידש את אחותה של יבמה אחר שנפלה היבמה לפניהן (מגילה יח:) ותלה היבום באחיו (לעיל יז:). אומרים לו. לזה שקידש אחות יבמתו, המתן. מלכנוס, לפי שאחות זקוקתו היא, הואיל ולאחר שנזקקה אחותה לו קידש את זו, צריך להמתין עד שתתייבם היבמה לאחיו דפקעה זיקה (שם). עד שיעשה אחיך מעשה. ביבמתו או למלוץ או ליבם, אבל בעוד היבמה לפני מלוץ אחות לא ליבם הרי היא לכל אחד כאשתו על ידי זיקת יבום ואסור באחותה משום אחות אשה, דקסבר יש זיקה אפילו בתרי וכל שכן בחד, ופליגי רבנן עליה ואמרי הואיל ואני אחיה הן אין זיקתו מיוחדת להיות מוטלת על אחד מהן להיות כאשתו ומותר באחותה (מגילה יח:). כאן שנה רבי. במשנה זו למדנו רבי (לעיל ח:) ממשנה זו אחו למדים, אחות גרושה מדברי תורה. דהוי עדוה מן התורה, אבל אחות חלוצה אינה אלא מדברי סופרים (קדושין מה.). היבמה לא תחלוץ. בתוך ג' חדשים למיתת בעלה, מפרש טעמא ביבמות (לקמן) שמא משוברת היא וחלוצת מעוברת אינה חלוצה, ואם תאמר תחלוץ בתוך ג' וממתין עד לאחר ג', שאם תמצא מעוברת אינה צריכה חלוצה אם תלד ולד של קיימא, ואם לא תמצא מעוברת אינה צריכה חלוצה אחרת, ואם תלד יולד שאינו של קיימא תחלוץ פעם שניה, שמא יהא יולד של קיימא ואינה חלוצה לאוסרה לבהונה, ומצא מצריכה כרוח לבהונה, ולצריכה לדמא איכא דהוי בחלוצה ולא הוי בהכרחה וסבר שרו חלוצה לכהן (ערובין מז.). ולא תתייבם. שמא מעוברת היא ומצא בא על אשת אחיו שיש לה בנים והרי היא עליו בכרת, אבל לאחר שלשה דיכר בה שאינה מעוברת, אז תחלוץ או תתייבם (שם). וכן כל שאר הנשים כו'. שמא תלד בתוך תשעה לחיתת בעלה, ספק בן שבעה לאחרון ספק בן תשעה לראשון, ובעינן הבחנה דלמרינן (לקמן מב.) שמא איכם אשת אחיו מאמו ועוד יש איסורין הרבה (ערובין שם). ולא יתארסו. גזור רבנן אירוסין אטו נשואין (שם). אחד בתולות כו'. מפרש התם (לקמן מב:) אחת שנשאו לה כשהן בתולות ואחת שנשאו לה כשהן בעולות, שנתאלמנה או נתגרשה מבעלה זה בין מאירוסין בין מן הנשואין, לריכות להמתין אחר הגט או אחר המיתה ג' חדשים (ערובין שם). אף על גב דאירוסה לאו בת עיבורי היא, גזור רבנן אירוסה אטו נשואה. דבדי ר"מ לא גרסינן אלא קמתמה היא (שם). מיד דהא לא מיעברא משני חוץ ג' ואם תלד בתוך ט' ודאי דראשון הוא, דאי מאחרון בן ששה הוא ולא חי, והארוסות. שנתאלמנו או שנתגרשו מן האירוסין, ינשאו. מיד דהא לא מיעברא מראשון (שם). חוץ מן הארוסות שביהודה. שהיו רגילין ליחד חתן וכלה קודם כניסתן לחופה כדאמרינן בכתובות (יב.), **מפני שלבו גס בה.** רגיל בה ומכירה ומרוצה לו (ערובין שם). **כל הנשים יתארסו.** אחת קמא קמיג אלמר אפילו ליארס, ואדרבי יהודה פליג דשרי ארוסה לינשא (שם).

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה יוצא וכו' דספרישת לעיל. דף כ"ט. ד"ה אוי לו:

תוספות ישנים

א) ועוד קשה דלפ"ה היכא דנולדה לאחר חלוצת אחותה תשתרי לרתה דהא לא אמיא בהדה לב"ד וא"כ מתני' לא מיירי בכל ענין ועוד קשה דפ"ה דלף מקרא"ל לה אלא מאת ונראה לפרש דה"ק הך דאזלא בהדיה לבי דינא כלומר שהולכת עם אחיה לב"ד לאלון ולייבם גזרו בה רבנן לאסור קרובותיה כמו קרובי גרושתו ואם כן אסור בלרתה כמו בלרת גרושתו ובשנשואין [לנכרי] לא מייירי אבל הך דלא אזלא לב"ד בהדיה דהייט אלרה שאינה הולכת עמו לב"ד שהרי לא עשה בה מעשה לא גזור רבנן לאסור קרובותיה ולכך מותר בקרובת לרת חלוצתו: **היכא** דחזיא בשעת נפילה מי אמר. תימה א"כ לא מלי אתיא דאפילו כדרבנן דלא כדבי אליעזר כדמפרש ואם כן מאי קאמר הדר אמר דמשמע דעדיין קשה ליה הך דמייתי רב המנונא ומשום הכי אשתיק הא ודאי לא קשיא ליה דהא משבעתא היא שהיה רולה לומר דלא אתיא כדבי אליעזר וא"כ הך ברייתא ליתא כמאן דכיון דלא אתיא אפי' לר' אליעזר וכ"ש אליבא דרבנן לא מלי אתיא דהא רבנן אדו לה גמרי וי"ל דידע ספיר שנוא דלקמן דעד כאן קא אדו לה

ע א מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה כ טוש"ע אה"ע סימן קצד סע"ג:

עא ב מיי' שם הלכה ט סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קצג סעיף ג:

עב ג מיי' פ"א מהלכות יבום הלכה יד וסי"ז הלכה ח סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קצג סעיף ה:

עג ד מיי' שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ז:

עד ה מיי' פ"ב מהלכות אישות הלכה ז סמג לאוין קח טוש"ע אה"ע סימן טו סעיף כו:

עה ו מיי' פ"א מהלכות יבום הלכה יג סמג עשין נב ולאוין קי טוש"ע אה"ע סימן קצד סע"ג:

עו ז מיי' פ"ו שם הלכה ח סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קצג סעיף ז:

עז ח מיי' פ"א מהלכות יבום הלכה יט סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סימן קצד סעיף א:

עח ט מיי' פ"א מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין כ טור ש"ע אה"ע סי' יג סעיף א:

עין משפט נר מצוה